

การพัฒนาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน
เพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา

The development of assessment for research based
learning guidelines on Thai Qualification Framework for
graduate students

สุนทรา โตบัว¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน ในการสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา แบบแผนการวิจัยปฏิบัติการ ประกอบด้วย การวางแผน เพื่อกำหนดแนวทางการประเมินการเรียนรู้ การปฏิบัติ การนำแนวทางไปใช้ ประเมินผลการปฏิบัติ สะท้อนผลการปฏิบัติ และถอดบทเรียนสร้างเป็นแนวทางการประเมินการเรียนรู้ ประชากรเป้าหมาย รอบที่ 1 เป็นนิสิตบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา รอบที่ 2 เป็นนิสิตบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) หลักการประเมินการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ สะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง 2) จุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบ TQF และความสามารถด้านการวิจัย 3) สิ่งที่มีประเมินเป็นผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF ผสานการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน 4) กลยุทธ์การเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นที่มีการประเมินการเรียนรู้ควบคู่กันไป 5) เครื่องมือในการวัดประเมินผล เป็นเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค และแบบทดสอบความรู้ 6) การสะท้อนผล เน้นการสะท้อนตนเองโดยใช้คำถามในการประเมินการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผลการนำแนวทางการประเมินการเรียนรู้ไปใช้ ทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ

1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ E-mail : fedustr@ku.ac.th

อุดมศึกษาแห่งชาติทุกด้านอยู่ในระดับดีทุกคน ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ควรปรับกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

คำสำคัญ : แนวทางการประเมินการเรียนรู้, การวิจัยเป็นฐาน , กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ, นิสิตบัณฑิตศึกษา

Abstract

This research aimed to develop assessment for research based learning guidelines on Thai Qualification Framework for graduate students. Action research design was employed in planning, acting, observing, reflecting and lesson learned to construct the assessment for research based learning guidelines. Target population in the first circle was a graduate student enrolled in action research in education subject and target population in the second circle was a graduate student enrolled in qualitative research subject. Results revealed that an assessment for research based learning guidelines on Thai Qualification Framework for graduate students composed of 6 aspects, which were 1) Principles of assessment were students to participate in the assessment of learning and reflect to improve their learning practices , 2) The purpose of the assessment was to provide feedback to both the instructors and the learners about the progress in learning and the successful completion of the TQF framework and research abilities, 3) the assessment purpose of the TQF framework was to integrate with research based learning, 4) the learning and assessment process were integrated by research based learning , 5) assessment tools were a rubric scoring and test, and 6) Reflections on learning focus on self reflection by using questions to assess and develop students' learning outcomes. The results of the implementation of the learning assessment approach were all students were on a good level in Thai Qualification Framework. Recommendations for using can be adjusted to the learning strategies in accordance with the content.

Keywords: assessment for learning guidelines, research based learning, Thai Qualification Framework, graduate students

บทนำ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd) เป็นเครื่องมือ ในการนำแนวนโยบายการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการวัดการศึกษาตามที่กำหนด ใน พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับ มาตรฐานการอุดมศึกษาและการประกันคุณภาพ การศึกษาสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างเป็นรูป ธรรม มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำเชิงคุณภาพ เพื่อประกันคุณภาพเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิต ที่คาดว่าจะพึงมี เพื่อให้คุณวุฒิหรือปริญญาของ สถาบันใดๆ ของประเทศไทย ให้เป็นที่ยอมรับและ เทียบเคียงกันได้ ในสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและ ต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษา สามารถจัดหลักสูตรตลอดจนกระบวนการเรียน การสอนได้อย่างหลากหลาย โดยมั่นใจถึงคุณภาพของ บัณฑิตซึ่งจะมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่มุ่งหวัง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา เน้นการ ผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการวิจัย เพราะ การวิจัยเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ใหม่ การ จัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้อง พัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนิสิตให้เข้มแข็ง ด้วย การจัดประสบการณ์ด้านการวิจัยให้ผู้เรียนได้เรียน รู้และเกิดการพัฒนาตนเอง โดยนำเอาการวิจัย มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้หรือจัด กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษานเน้นการผลิตบัณฑิต ให้มีความสามารถในการวิจัย เพราะการวิจัยเป็น เครื่องมือในการสร้างความรู้ใหม่ การจัดการศึกษา

ในระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน มหาวิทยาลัยที่เน้นวิจัย จึงต้องพัฒนาสมรรถนะการ วิจัยของนิสิตให้เข้มแข็ง ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2554) ได้แสดงทัศนะว่า “นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ไม่ใช่คนที่ต้องการเข้ามารับถ่ายทอดความรู้ ไม่ใช่ เพียงเพื่อได้ปริญญา แต่ต้องการเข้ามาบ่มเพาะและ แสวงหาโอกาสการสร้างตัวไปเป็นนักวิจัยหรือนัก วิชาการ คือผู้เข้ามาร่วมทำงานวิจัยไม่ใช่ผู้เน้นการ เข้ามาดูดซับความรู้ที่มีอยู่แล้ว แต่เป็นผู้เน้นการเข้า มาร่วมสร้างความรู้ใหม่” ซึ่งมีความเชื่อว่าการวิจัย เป็นกระบวนการสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึง ประสงค์ได้ การศึกษาครั้งนี้จึงนำแนวคิดการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (Research based Learning: RBL) มาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการเรียน รู้ควบคู่กับการประเมินการเรียนรู้

การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นก ระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้ กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ จัดการเรียนการสอน ตามแนวคิดของบลูมและ คณะ (Bloom, Hastings, & Madaus, 1971) ได้กล่าวถึงการประเมินสองแบบ คือ Formative Evaluation และ Summative Evaluation ซึ่งได้ มีการ อธิบายในมุมมองทางการศึกษาว่ามีจุดมุ่ง หมายเบื้องต้นเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยมีการใช้คำ ว่า Assessment และ Evaluation ที่หมายถึงการ ประเมินว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้สอนใน ห้องเรียนมีบทบาทสำคัญในการใช้การประเมินเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนการ สอนและการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนจำเป็น ต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกัน

ปัญหาที่พบในการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้คือ การจัดการเรียนรู้กับการวัดประเมินผล

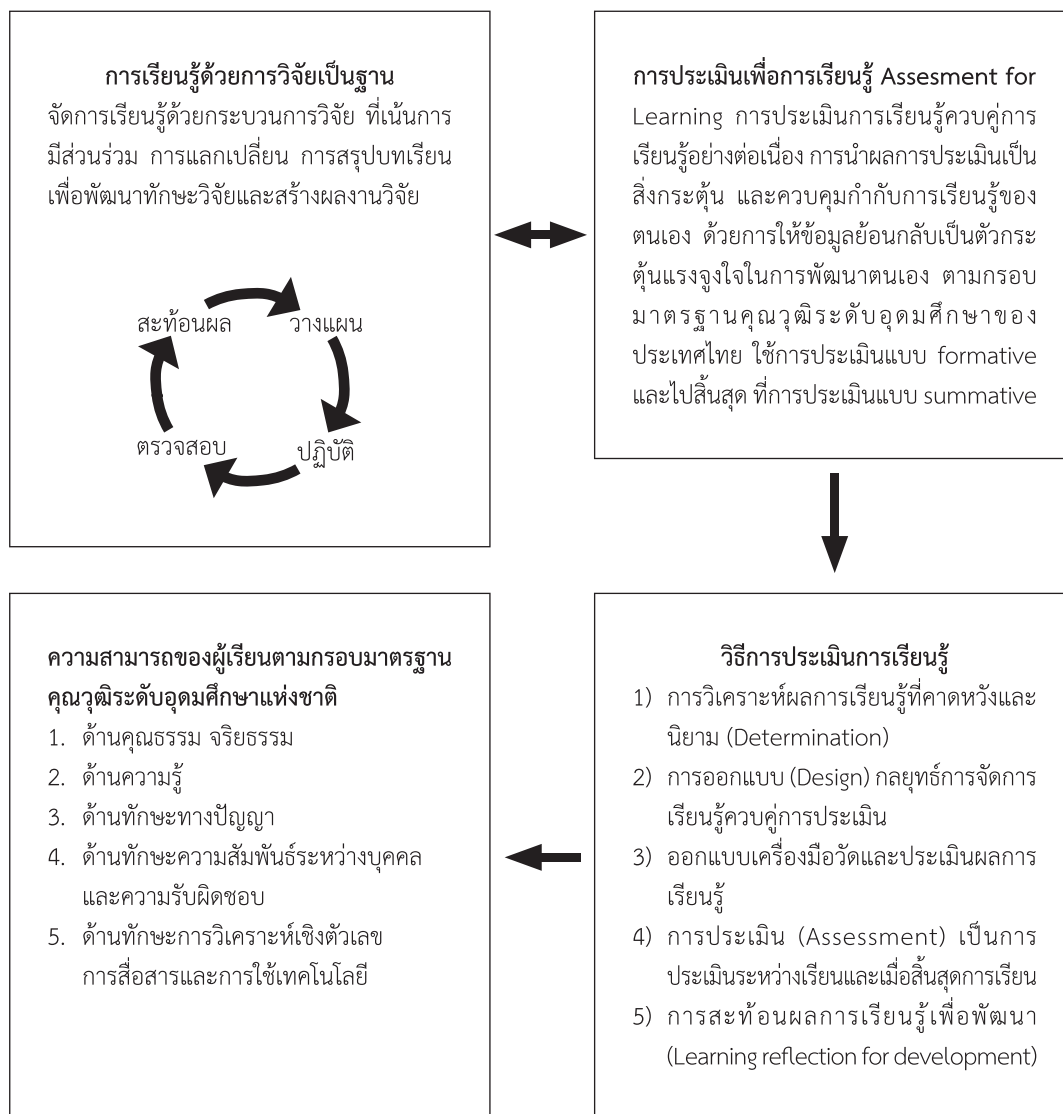
ยังแยกส่วนกัน ไม่ได้กระทำอย่างสอดคล้องกับ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัดจริง แนวทางยังไม่ชัดเจนในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างรอบคอบและครอบคลุมมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and moral) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal skills and responsibility) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical analysis, Communication and Information technology skills) ผู้สอนจึงได้ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเข้าใจที่แตกต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ผ่านการเรียนรู้ด้วยการ

วิจัยเป็นฐานของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อประโยชน์สำหรับผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการประเมินเพื่อพัฒนานิสิตให้มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ อันจะนำไปสู่คุณภาพการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา
2. เพื่อศึกษาผลการนำแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน ไปใช้ในการสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงถึงการจัดเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ที่นำผลงานวิจัยใหม่ๆ มาเป็นประเด็นในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อภิปราย ข้อค้นพบ เปรียบเทียบ สิ่งเหมือนหรือได้แย้งกับทฤษฎีหลักการในอดีตเพื่อ

นำไปสู่การกำหนดประเด็นคำถามการวิจัย และพัฒนาทักษะการวิจัยในสถานการณ์จริง มุ่งให้ผู้เรียนได้ซึมซับถึงคุณค่าการเป็นนักวิจัย สร้างนิสัยสงสัย ใฝ่รู้ รู้จักเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น มีการคิดอย่างใคร่ครวญ ด้วยการกระบวนการวางแผน ลงมือปฏิบัติ

ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พุดคุยเกี่ยวกับผลงานวิจัยผ่านการสะท้อนคิดตามแนวคิดของ Green (2012) ที่ดำเนินการควบคู่กับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) มุ่งค้นหาหลักฐานเพื่ออธิบายการเรียนรู้ของผู้เรียนและความต้องการในการพัฒนาและวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับรู้ถึงสิ่งที่พวกเขาถูกคาดหวังในบทเรียน ผู้สอนวิเคราะห์ว่ายังมีโน้ตไหนใดที่ผู้เรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนเมื่อบทเรียนมีเนื้อหาที่ก้าวหน้ามากขึ้น ผู้สอนกับผู้เรียนควรร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการหรือสิ่งที่จำเป็นในการเรียนรู้เพื่อขยายขอบเขตความรู้ และค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดที่ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายกระบวนการประเมิน เพื่อการเรียนรู้จะเกิดขึ้นทุกขั้นตอน ลักษณะการวัดประเมินการเรียนรู้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่ละช่วงเวลาของการจัดการเรียนรู้ (Black & Wiliam, 1998; Assessment Reform Group , UK, 2002; McMillan, 2007) วิธีการประเมินการเรียนรู้เริ่มจากวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เพื่อ ออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ ควบคู่การประเมิน สร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีการประเมินระหว่างเรียนและเมื่อสิ้นสุดการเรียน และสะท้อนผลการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความสามารถผู้เรียนไปสู่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มีกระบวนการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน เพื่อออกแบบวิธีการประเมินการเรียนรู้ด้วยฐานการวิจัย ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

1.1 ศักยภาพและปัญหาในการประเมินการเรียนรู้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในระดับบัณฑิตศึกษา จากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาจำนวน 4 คน ถึงวิธีการประเมินการเรียนรู้ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน และสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคหรือสิ่งที่คาดหวังอยากให้เป็น เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการร่างแนวทางแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา

1.2 วิเคราะห์กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในระดับบัณฑิตศึกษา และ curriculum mapping เพื่อออกแบบการประเมินการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนากระบวนการวัดประเมินผลให้สามารถสะท้อนการพัฒนา ผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้หลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum mapping) ของรายวิชาและพัฒนาเครื่องมือประเมินโดยการสร้างเกณฑ์การประเมิน และเกณฑ์การให้คะแนน Scoring rubrics เน้นรูปแบบวิธีการที่ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน (Research based learning) ให้ผู้เรียนเรียนรู้กระบวนการวิจัยด้วยการปฏิบัติจริง โดยมีองค์ประกอบของร่างแนวทางการประเมินการเรียนรู้ ดังนี้ ประกอบด้วย 1) หลักการประเมิน 2) จุดมุ่งหมายการประเมิน 3) สิ่งที่จะประเมิน 4) กลยุทธ์การสอนและวิธีการประเมิน 5) เครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนน 6) การสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางการประเมินการเรียนรู้ควบคู่กับกิจกรรม

การเรียนรู้ ที่ส่งเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 คน ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนรู้ แนวทางการประเมินการเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ผลการตรวจสอบมีความเห็นว่าเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ

2.1 นำร่างแนวทางการประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยใช้วงจรการวิจัยปฏิบัติในการวางแผนการเรียนรู้ ปฏิบัติตามแผน สังเกตผล สะท้อนผลการปฏิบัติและกำหนดแนวทางการพัฒนาในวงจรต่อไป การประเมินการเรียนรู้ดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน ดำเนินการปฏิบัติ 2 รอบ

ประชากรเป้าหมาย รอบที่ 1 เป็นนิสิตบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนวิชาวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 31 คน รอบที่ 2 เป็นนิสิตบัณฑิตศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาวิจัยคุณภาพ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 12 คน

ผู้วิจัยได้พิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล โดยชี้แจงข้อมูลสำคัญแก่ผู้ให้ข้อมูล โดยให้สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองในการให้ข้อมูล พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อข้องใจในการวิจัยอย่างเต็มที่ ผู้ให้ข้อมูลสามารถถอนตัวจากการให้ข้อมูลได้ทุกขณะหากไม่พร้อมโดยไม่กระทบต่อคะแนน และการให้ข้อมูลย้อนกลับจะกระทำแบบรายบุคคล และรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลโดยไม่เปิดเผยรายชื่อเป็นรายบุคคล

ปฏิบัติการรอบที่ 1 นำไปใช้ในรายวิชาการวิจัยปฏิบัติการทางการศึกษา ทดลองใช้แนวทางประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ กับ ประกอบด้วย 7 หน่วยเรียนรู้นี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1) ประวัติและผลงานนักวิจัยปฏิบัติการที่มีชื่อเสียง 2) ธรรมชาติการแสวงหาความจริงด้วยวิจัยปฏิบัติ 3) การกำหนดปัญหาและคำถามวิจัยปฏิบัติการ 4) วางแผนปฏิบัติการวิจัย 5) การเก็บรวบรวมข้อมูลและสะท้อนผล 6) การพิจารณาคุณภาพงานวิจัยปฏิบัติการ 7) การเขียนรายงานและนำเสนอผลการวิจัยปฏิบัติการ ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 1 ภาคการศึกษา สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง จำนวน 15 สัปดาห์ เพื่อผลการนำไปใช้มาปรับปรุงแนวทางการประเมิน และเครื่องมือในการวัดประเมินผลการเรียนรู้

ปฏิบัติการรอบที่ 2 นำไปใช้รายวิชาวิจัยคุณภาพ ประกอบด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ 1) มโนทัศน์การวิจัยเชิงคุณภาพ 2) ประเด็นปัญหาการวิจัยเชิงคุณภาพ 3) การออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ 4) เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การบันทึกภาคสนาม 6) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 7) การเขียนรายงานและวิจารณ์งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ดำเนินการประเมินการเรียนรู้ ตามกระบวนการดังนี้

การประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้แนวคิดการประเมินคือการเรียนรู้ (Assessment is Learning) (Brown & Knight, 1994, p. 33-37; McMillan, 2007) มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น สะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติการเรียนรู้ของตนเอง มีกระบวนการในการประเมินการ

เรียนรู้ตามหน่วยการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเป้าหมายในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวิธีการ แหล่งเรียนรู้ หรือลักษณะงานที่สนใจ ถนัด และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

2. ปฏิบัติการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการวิจัยเป็นฐานควบคู่กับการประเมินการเรียนรู้ เพื่อการนำผลการประเมินเป็นสิ่งที่กระตุ้นและควบคุมกำกับการเรียนรู้ของตนเอง ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้

3. ค้นหาคำข้อมูลหลักฐานบ่งชี้ผลการเรียนรู้นำมาวิเคราะห์ผลงานตนเอง และ/หรือ แลกเปลี่ยนการประเมินผลงานระหว่างเพื่อน เพื่อนำผลการประเมินทำให้ผู้เรียนตัดสินใจได้ว่า จะพัฒนาการทำงานหรือพัฒนาตนเองได้อย่างไร

4. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตรวจสอบการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในการให้ข้อมูลที่มีความตรงเป็นประโยชน์ มีเหตุผล และการวิจารณ์ ด้วยวิธีการที่ให้เกียรติผู้เรียน ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับจากการทำงาน ด้วยการให้ข้อมูลรายละเอียดในการเสนอแนะที่ดี ได้แก่ การให้ข้อมูลด้วยวิธีการเขียน การพูดคุย เกี่ยวกับข้อผิดพลาดในงานนั้น เพื่อไม่ให้ผู้เรียนทำสิ่งนั้นผิดซ้ำอีก และเป็นการสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนในการพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าผู้สอนให้ความสำคัญและเน้นย้ำในเรื่องนั้น เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นตัวกระตุ้นสร้างแรงจูงใจในการเรียน

5. การประเมินผลการพัฒนาตนเองของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นข้อผิดพลาดของตนเองหรือสิ่งที่ต้องพัฒนา ผู้สอนชี้แจงผลการเรียน

รู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจนในการมอบหมายงานแต่ละครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ให้สำเร็จ รวมทั้งแนะนำสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน

6. นำผลการประเมินมาเป็นตัวบ่งชี้การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาขั้นต่อไป ผลของการประเมินควรเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนควรมีการพัฒนาในขั้นที่สูงขึ้นต่อไป จนกว่าผู้เรียนจะประสบความสำเร็จในขั้นที่เรียนอยู่ระดับดี

7. จุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ สารสนเทศที่ได้จากข้อมูลย้อนกลับ ผู้สอนนำไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน ใช้วิธีการประเมินเพื่อการเรียนรู้ด้วยเกณฑ์การประเมินแบบรูบริค (Rubric scoring) เพื่อให้เกิดความชัดเจนเข้าใจตรงกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการปฏิบัติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ และ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการนำวิธีการประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยประเมินความเหมาะสมของวิธีการประเมินผลที่เกิดขึ้น ระหว่างการนำวิธีการไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนผลการปฏิบัติ

ถอดบทเรียนจากการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการจัดการเรียนการสอน ปรับปรุงแนวทางการจัดกิจกรรมและประเมินการเรียนรู้ สร้างเป็นแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัย

เป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการประเมิน 2) จุดมุ่งหมายการประเมิน 3) สิ่งที่มีประเมิน 4) กลยุทธ์การสอนและวิธีการประเมิน 5) เครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนน 6) การสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบด้วย

1. แบบประเมินตามกรอบ TQF ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology) ใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบรีค (Rubric scoring) สำหรับวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2. แบบทดสอบความรู้ (Knowledge) เป็นข้อสอบแบบอัตนัยสำหรับวัดและประเมินความสามารถในการเข้าใจเกี่ยวกับโมทัศน์ กระบวนการวิจัย การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริง การประเมินคุณค่างานวิจัย

3. แบบประเมินคุณภาพรายงานการวิจัย เป็นแบบประเมินที่มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นในการประเมิน พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเครื่องมือเหมาะสมสามารถวัดตรงตามนิยามตัวบ่งชี้ทุกรายการ (มีค่า IOC 0.67-1.00) และนำแบบทดสอบความรู้ไปทดลองนำร่อง (try

out) กับนิสิตกลุ่มอื่นที่เรียนวิชาวิจัยมาแล้ว จำนวน 30 คนเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเป็นปรนัย และคุณภาพรายข้อที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.33-0.67 มีค่าอำนาจจำแนกจากการทดสอบด้วย t-test วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย เพื่อตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียน ใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแล้วพฤติกรรมผู้เรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกเหตุการณ์ถึงปัญหาอุปสรรคในการนำวิธีการประเมินไปใช้

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการประเมิน 2) จุดมุ่งหมายการประเมิน 3) สิ่งที่มีประเมิน 4) กลยุทธ์การสอนและวิธีการประเมิน 5) เครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนน 6) การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการสะท้อนตนเอง มีรายละเอียดดังนี้

1) หลักการประเมินการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น สะท้อนคิดเพื่อปรับปรุง การปฏิบัติการเรียนรู้ของตนเอง มีกระบวนการในการ ประเมินการเรียนรู้ ที่พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพ ในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้ จากการ ปฏิบัติการวิจัยตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมิน เพื่อการเรียนรู้ด้วยเกณฑ์การประเมินแบบรูบริค เพื่อให้เกิดความชัดเจนเข้าใจตรงกันทั้งผู้สอนและ ผู้เรียน

2) จุดมุ่งหมายการประเมิน เพื่อให้ข้อมูล ย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน เกี่ยวกับความ ก้าวหน้าในการเรียนรู้ ความสำเร็จตามจุดประสงค์ การเรียนตามกรอบ TQF และความสามารถ ด้านการวิจัย

3) สิ่งที่มีประเมิน นิยามสิ่งที่มีประเมิน ในผู้เรียนตามกรอบ TQF ผลการเรียนรู้ด้วยการ วิจัยเป็นฐานดังต่อไปนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมที่ซับซ้อนเชิงวิชาการหรือวิชาชีพ โดยคำนึงถึงความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ ในการส่งเสริมให้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลัก คุณธรรม จริยธรรมในสภาพแวดล้อมของการเรียน และสถานการณ์ทางสังคมอย่างถูกต้อง 2) ด้าน ความรู้ มีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในเนื้อหาสาระหลักของสาขาวิชา ตลอดจนหลักการ และทฤษฎีที่สำคัญและนำมาประยุกต์ในการศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการหรือการปฏิบัติในวิชาชีพ มีความเข้าใจทฤษฎี การวิจัยและการปฏิบัติ ทางวิชาชีพทางการศึกษาอย่างลึกซึ้ง 3) ด้านทักษะ

ทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ทาง ภาควิชาและภาคปฏิบัติในการพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพ และพัฒนาแนวคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองประเด็นหรือปัญหาทางการศึกษา สามารถสังเคราะห์และใช้ผลงานวิจัย สิ่งตีพิมพ์ ทางวิชาการ หรือรายงานทางวิชาชีพ และพัฒนา ความคิดใหม่ ๆ โดยการบูรณาการให้เข้ากับ องค์ความรู้เดิมหรือเสนอเป็นความรู้ใหม่ ให้ได้ข้อ สรุปและข้อเสนอนะที่เกี่ยวของในสาขาวิชาการ หรือวิชาชีพการศึกษา โดยการใช้ความรู้ทั้งภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติตลอดถึงการใช้เทคนิคการ วิจัย 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการ ดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเอง ได้ รวมทั้งวางแผนในการปรับปรุงตนเองให้มี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้ มีความ รับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง และร่วมมือ กับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการทำงานและแก้ปัญหา ต่างๆ แสดงออกทักษะการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์ เพื่อเพิ่มพูน ประสิทธิภาพในการทำงานของกลุ่ม 5) ด้านทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ความสามารถ คัดกรองข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติที่มีความ เชื่อถือได้ เพื่อนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าปัญหา สรุปปัญหาและเสนอนะแก้ไขปัญหในด้านต่างๆ สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำ เสนอผลการศึกษารายงานวิจัยทั้งในรูปแบบที่ เหมาะสมถูกต้อง

4) กลยุทธ์การสอน วิธีการวัดประเมินผล

ตารางที่ 1 แสดงสิ่งที่มุ่งประเมิน กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการวัดประเมินผล

สิ่งที่มุ่งประเมิน	กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการวัดประเมินผล
1.ด้านคุณธรรม จริยธรรม	<u>ระหว่างเรียน</u> - ศึกษากรณี แล้วอภิปราย (case discussion) อภิปรายเชิงสะท้อนคิด (reflection) เหตุการณ์ประเด็นที่เป็นปัญหาคุณธรรม จริยธรรมของนักวิจัยจากประสบการณ์ในการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลวิจัย <u>สิ้นสุดการเรียนรู้</u> - บันทึกในสมุดสะท้อนการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อประเมินตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรมและแนวทางการปรับปรุงตนเอง	<u>การประเมินระหว่างเรียน</u> - ประเมินการอภิปรายและอนุทินถึงการรับรู้และความตระหนักด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณนักวิจัย <u>ประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - ประเมินตนเอง ความตระหนักด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. ด้านความรู้	<u>ระหว่างเรียน</u> - มอบหมายให้สืบค้นความรู้รายกลุ่ม แล้วนำเสนออภิปรายร่วมกันสรุปความรู้ - อ่านเอกสารบทความ รายงานวิจัย แล้วอภิปรายถามตอบ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ <u>เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - จัดทำรายงานวิจัย (research report) - ทดสอบความรู้ปลายภาค	<u>การประเมินระหว่างเรียน</u> - ประเมินจากการตอบคำถาม การอภิปราย ชักถามเพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ลึกซึ้ง ประยุกต์ใช้ได้หรือไม่ <u>ประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - ประเมินจากผลงาน - การทดสอบความรู้

สิ่งที่มุ่งประเมิน	กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการวัดประเมินผล
3. ด้านทักษะทางปัญญา ได้แก่ คิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาได้อย่าง มีวิจารณญาณ/ไตร่ตรอง	<u>ระหว่างเรียน</u> - ใช้การศึกษารณ (Case study) หรือใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตั้ง คำถามแล้วสุ่มตอบ - อภิปรายกลุ่ม ตอบคำถามให้สรุป ความรู้ความคิดด้วย Concepts mapping <u>เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - ผลการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติ งานจริง	<u>การประเมินระหว่างเรียน</u> - ประเมินการคิดวิเคราะห์ความ เป็นเหตุผล - ประเมินผลงาน <u>ประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - ประเมินผลการวิจัยการประยุกต์ ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมี วิจารณญาณหรือไม่อย่างไร
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์และความ รับผิดชอบ	<u>ระหว่างเรียน</u> - จัดกิจกรรมแบบ Research base learning โดยให้ทำ Research Project แบบกลุ่ม (task group) ตลอดภาคเรียน - ฝึกประสบการณ์จริง การทำงาน ภาคสนาม ในการเก็บข้อมูล การ ติดต่อประสานงาน การสร้าง สัมพันธ์ภาพกับผู้ให้ข้อมูล	<u>การประเมินระหว่างเรียน</u> - สังคมมิติ ว่าเข้ากับคนอื่นได้หรือไม่ มีวิธีทำงานกับคนอื่นอย่างไร มี ความรับผิดชอบต่อส่วนตน ต่อส่วน รวมมากน้อยเพียงใด <u>ประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - ประเมินตนเองในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น
5. ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การ สื่อสาร การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	<u>ระหว่างเรียน</u> - มอบหมายการสืบค้นความรู้ - ฝึกการเก็บข้อมูล การเข้าถึงแหล่ง ข้อมูล ทักษะการสังเกต การ สัมภาษณ์ การรวบรวมข้อมูล การ สรุปตีความ <u>สิ้นสุดการเรียนรู้</u> - การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จาก การเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาเขียน รายงาน และให้ออกแบบวิธี การนำเสนอที่จูงใจผู้ฟัง	<u>การประเมินระหว่างเรียน</u> - ประเมินกระบวนการสืบค้นข้อมูล - ประเมินคุณภาพในการเก็บ รวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ ความเชื่อถือได้ของข้อมูล <u>ประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้</u> - ประเมินความถูกต้องในการใช้ สถิติวิเคราะห์ข้อมูล - ประเมินรายงานการวิจัย - ประเมินการนำเสนอ ทักษะใน การสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียน

5) เครื่องมือและเกณฑ์การให้คะแนนแบบบูรณาการ

ตารางที่ 2 แสดงตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบบูรณาการตามรายการประเมินแต่ละด้าน

รายการ	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
คุณธรรม จริยธรรม ความสามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม (3 หน่วยน้ำหนัก) 2.....	สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ทุกครั้งโดยไม่เกิดความขัดแย้ง	สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์โดยไม่เกิดความขัดแย้งในบางครั้ง	ไม่สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรมได้อย่างเหมาะสม หรือหลีกเลี่ยงการเผชิญปัญหา
ทักษะทางปัญญา 1.ความสามารถในใช้ความรู้ทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ (2 หน่วยน้ำหนัก) 2.....	นำความรู้ทางการวิจัยมาใช้ออกแบบการวิจัยอย่างเหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างความรู้ได้อย่างถูกต้องตามหลักการวิจัยทุกประเด็น	นำความรู้ทางการวิจัยมาใช้ออกแบบการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างความรู้ได้อย่างถูกต้องตามหลักการวิจัย แต่มี 1-2 ประเด็นที่ยังต้องปรับปรุง	นำความรู้ทางการวิจัยมาใช้ออกแบบการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างความรู้ได้ไม่เหมาะสม และมีมากกว่า 2 ประเด็นที่ยังต้องปรับปรุง
ทักษะความสัมพันธ์และความรับผิดชอบ 1.ความสามารถในการดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเองได้ (3 หน่วยน้ำหนัก) 2.....	มีความสามารถในการดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเองแล้วนำไปปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้ดีขึ้น	มีความสามารถในการดำเนินงานด้วยตนเองและสามารถประเมินตนเองแต่ไม่นำไปสู่การปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างชัดเจน	ไม่มีการประเมินตนเองหรือมีการประเมินตนเองแต่ยังไม่นำไปปรับปรุง

6) การสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา
การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยการสะท้อนตนเอง ใช้คำถามในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้เป็นคำถามหลัก โดยมีประเด็นคำถามให้นักเรียนสะท้อนผลการเรียนรู้หรือผลงานแต่ละครั้ง โดยให้นักเรียนบันทึกในสมุดบันทึกการเรียนรู้ มีคำถามหลัก (Questioning: Q) 5 ข้อ คือ Q1 การกำหนดเป้าหมายในการทำงานครั้งนี้คืออะไร มีแนวทางในการเรียนรู้อย่างไร Q2 การทำงานบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพราะเหตุใด Q3 ผลการเรียนรู้เป็นอย่างไร วิเคราะห์ผลการเรียนตามTQF Q4 แนวทางในการ

พัฒนาตนเองเป็นอย่างไร Q5 ประเมินผลที่เกิดจากการพัฒนาตนเองแล้วได้ผลอย่างไร มีสิ่งใดที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมหรือไม่

2. ผลการนำแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐานฯ ไปใช้

ผลการประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน TQF โดยใช้ผลการประเมินการเรียนรู้จากเกณฑ์การให้คะแนนแบบบูรณาการ โดยผู้เรียน เพื่อน และผู้สอน สรุปได้ดังนี้ คือ ผลการประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะปัญญาด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความ

รับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีพัฒนาการดีขึ้น ตลอดช่วงระยะเวลาในการประเมิน การประเมินผล การเรียนรู้ในระยะ 2 สัปดาห์แรก มีนิสิตจำนวนหนึ่ง ที่ยังมีผลการประเมินในระดับปรับปรุง แต่เมื่อได้นำ แนวทางการประเมินคือการเรียนรู้ไปใช้ ทำให้ผลการเรียนมีการพัฒนาขึ้นทุกด้าน เมื่อสิ้นสุดการเรียน นิสิตทุกคนมีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน TQF ทุกด้านอยู่ในระดับดีทุกคน

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มในประเด็น พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน การประเมินใน ลักษณะนี้ช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสในการพัฒนา ตนเอง เนื่องจากเมื่อประเมินผลแล้วผู้เรียนได้ ข้อมูลย้อนกลับในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง และนิสิตได้รับการประเมินเป็นรายครั้งตาม พฤติกรรมที่ต้องการวัดช่วยให้นิสิตได้มีโอกาสปรับตัวใหม่ ตัวอย่างคำกล่าวของนิสิตคนหนึ่ง “การ ประเมินการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้ ต้องการพัฒนาด้านตัวเองไปทำให้เกิดการวิเคราะห์ ตนเองทราบจุดด้อยของตัวเอง จากที่เคยคิดว่าวิจัยปฏิบัติการเป็นเรื่องยากและมีแนวคิดที่ยังไม่ ชัดเจน ตัวอย่างงานวิจัยปฏิบัติการค่อนข้างหลากหลาย เมื่อได้ปฏิบัติแล้วทำให้รู้ว่าวิจัยปฏิบัติการไม่ ยากอย่างที่คิด แต่ก็ยังยากอยู่สำหรับตนเอง แต่ผม รู้ว่าจะหาวิธีพัฒนาตนเองในเรื่องที่ยังเข้าใจไม่ ชัดเจนอย่างไร ต้องศึกษามากๆ และเรียนรู้จากการ ปฏิบัติจริงในงานครูที่ทำอยู่ให้มาก แต่ตอนนี้ผมมี ความมั่นใจจากการเรียนรู้ทำให้เกิดความเข้าใจใน วิธีการวิจัยปฏิบัติมากขึ้นกว่าเดิมอย่างมาก ...”

นิสิตอีกคนหนึ่งกล่าวว่า “เกณฑ์การให้ คะแนนแบบรูบริก ทำให้ได้ทราบถึงเกณฑ์ในการ ประเมินผลงาน รวมทั้งลักษณะของตนเองในด้าน

ต่างๆ ว่าอยู่ระดับใด รู้จุดบกพร่องของตนเองที่ต้อง พัฒนา เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับของผู้สอนและ การสะท้อนผลงานตนเอง ทำให้ทราบว่าผลการ เรียนรู้อยู่ในระดับใด มีสิ่งใดที่ต้องปรับปรุงตนเอง การประเมินการเรียนรู้ในลักษณะนี้ทำให้หนูนำไป ปรับปรุงตนเอง และเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น”

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการ วิจัยเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมความสามารถตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มีหลักการประเมินการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของ ตนเอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น สะท้อนคิด เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติการเรียนรู้ของตนเอง มีกระบวนการในการประเมินการเรียนรู้ ที่พัฒนาผู้เรียน ให้มีศักยภาพในการเรียนรู้และสามารถพัฒนา ตนเองได้ จากการปฏิบัติการวิจัยตามสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินเพื่อการเรียนรู้ด้วยเกณฑ์การ ประเมินแบบรูบริก (Rubric scoring) เพื่อให้เกิด ความชัดเจนเข้าใจตรงกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน ทั้งนี้ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2556) ได้กล่าวถึงการวัดและ การประเมินการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไว้ว่าควรเป็นการประเมิน ตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ครอบคลุมการประเมิน 3 ประเภท ได้แก่ การ ประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning) และการประเมินผล การเรียนรู้ (Assessment of Learning) แนวทาง

การประเมินที่พัฒนาขึ้นจึงมุ่งประเมินในระหว่างเรียนและเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบ TQF และความสามารถด้านการวิจัยที่เป็นสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

วิธีดำเนินการประเมินการเรียนรู้ได้ออกแบบกลยุทธ์การสอนควบคู่กับการประเมินการเรียนรู้ ใช้คำถามในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ใช้เป็นคำถามหลัก โดยมีประเด็นคำถามให้นักเรียนสะท้อนผลการเรียนรู้หรือผลงานแต่ละครั้ง โดยให้บันทึกบันทึกในสมุดบันทึกการเรียนรู้ ทั้งนี้ Brown & Knight (1994, p. 33-37) กล่าวว่า การประเมินการเรียนรู้เป็นการนำผลการประเมินเป็นสิ่งที่กระตุ้นและควบคุมกำกับกับการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ในบางครั้งการได้รับมอบหมายงานที่ยากเกินไปและไม่มีการประเมินระหว่างทาง ก็อาจทำให้ผู้เรียนไม่ได้มีการพัฒนาตนเองตั้งแต่เริ่มต้น การประเมินการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ควรทำอย่างต่อเนื่องตลอดโครงการเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ จุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือการให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งผู้สอนและผู้เรียน เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ความสำเร็จตามจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกรอบ TQF ที่ได้จากข้อมูลย้อนกลับ ผู้สอนควรนำไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน วิธีการประเมินเพื่อการเรียนรู้อาจใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริค (Rubric scoring) เพื่อให้เกิดความชัดเจน ประเมินผลที่เกิดจากการพัฒนาตนเองแล้วได้ผลอย่างไร มีสิ่งใดที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมหรือไม่ สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ

การอุดมศึกษา (2557) ที่ให้สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้มีการประเมินผลเพื่อจุดมุ่งหมายที่กล่าวมา ทั้งนี้ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์การประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพ และวิธีการให้คะแนนหรือเกรดที่สะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

วิธีการประเมินการเรียนรู้ มีขั้นตอนดังนี้ คือ 1) การวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และนิยาม (Determination) 2) การออกแบบ (Design) กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ควบคู่การประเมิน 3) ออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) การประเมิน (Assessment) เป็นการประเมินระหว่างเรียนและเมื่อสิ้นสุดการเรียน 5) การสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนา (Learning reflection for development) สอดคล้องกับแนวคิดของ Dennison, Rosselli, & Dempsey (2015) และ Assessment Reform Group, UK (2002) ที่ว่าการประเมินเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาวิชา โดยต้องมีการพิจารณาก่อนว่าอะไรคือสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อนำมาออกแบบกลยุทธ์การเรียนรู้และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แต่หากพิจารณาจากมุมมอง Dennison และคณะ เป็นการประเมินที่เน้นผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ (Assessment of learning) ขณะที่แนวทางการประเมินการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พุดคุยเกี่ยวกับผลงานวิจัยผ่านการสะท้อนคิด ดำเนินการควบคู่กับการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) มุ่งค้นหาหลักฐานเพื่ออธิบายการเรียนรู้ของผู้เรียนและความต้องการในการพัฒนาและวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับผู้เรียน ผู้เรียนจะได้รับรู้

ถึงสิ่งที่พวกเขาถูกคาดหวังในบทเรียน และวิเคราะห์ว่ายังมีโมทัศน์ใดที่ผู้เรียนเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่ ร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการหรือสิ่งที่จำเป็นในการเรียนรู้เพื่อขยายขอบเขตความรู้ และค้นหาวิธีการที่ดีที่สุดที่ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายกระบวนการประเมินเพื่อการเรียนรู้จะเกิดขึ้นทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน (Green, 2012; Black, & Wiliam, 1998; Assessment Reform Group, UK, 2002)

การประเมินการเรียนรู้ กิจกรรมสะท้อนคิดเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในครั้งนี้ ซึ่ง Dewey ได้เขียนไว้ในงานเขียนเรื่อง “How We Think” ได้กล่าวถึงการสะท้อนคิดว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการคิดพินิจพิจารณาไตร่ตรอง ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง โดยเริ่มจากความสงสัยใคร่รู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อหรือองค์ความรู้ที่ยึดถือกันอยู่ และใช้ความพยายามในการค้นหาคำตอบโดยอาศัยเหตุผลและข้อมูลอ้างอิง Gagnon & Collay (2001, p.98,104) กล่าวว่า การสะท้อนคิดเป็นการคิดระดับสูงที่เรียกว่า อภิปญญา ในการเรียนรู้การสะท้อนคิด เป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้อธิบายถึงสิ่งที่ตนเองได้เห็นได้สัมผัสบอกเล่าถึงความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากประสบการณ์ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวทางการประเมินการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นไปตามแนวคิดของนักวิชาการการศึกษาหลายท่าน (Black & Wiliam, 1998; Cooper, 2006; Goodman, 2012) ที่ได้สรุปหลักการประเมินการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ดังนี้ 1) เริ่มต้นให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงจุดมุ่งหมายในการเรียน และเกณฑ์การตัดสินความ

สามารถ 2) ใช้กระบวนการกำหนดเป้าหมาย การกำกับติดตามความก้าวหน้า และการสะท้อนผล 3) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง ให้พัฒนาการขั้นที่สูงขึ้น (Metacognition) 4) ช่วงเวลาการประเมินประกอบด้วยสองระยะ คือ ระยะเริ่มต้นหรือการประเมินเพื่อวินิจฉัย และการประเมินผลย่อย ที่ต้องทำตลอดกระบวนการเรียนการสอน 5) การประเมินควรใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น รายงานความก้าวหน้าของงาน การสังเกต การสนทนา การประเมินผลงาน 6) ควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรแก่ผู้เรียน ที่เป็นการลักษณะในเบื้องต้น และเน้นที่จุดแข็งของผลงาน กำหนดสถานการณ์ที่ท้าทายที่นำไปสู่การเรียนรู้ในขั้นต่อไป 7) ผู้สอนตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ว่าผู้เรียนทุกคนยังไม่หลงทาง 8) อาจยังไม่จำเป็นต้องให้เกรดหรือคะแนน ควรเป็นการจดบันทึกเหตุการณ์หรือสภาพที่เป็นอยู่ 9) เมื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดแล้ว จึงประเมินผลรวม (Summative assessment) 10) ควรใช้เกณฑ์การประเมินเพื่อการตัดสินโดยอิงเกณฑ์มาตรฐานการประเมิน ใช้การตัดสินบนพื้นฐานความสามารถของผู้เรียน (Student's performance)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้สอนที่ต้องการแนวทางการประเมินการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษาไปใช้ในรายวิชาอื่น ควรดำเนินการตามกระบวนการวัดประเมินผลที่ออกแบบไว้เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย แต่สามารถ

ปรับสาระที่ประเมินให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
ที่สอนได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดมาตรฐานผลการ
เรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ
ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา

เพื่อใช้วัดประเมินผลเมื่อสิ้นสุดทางการศึกษา
(Summative evaluation) ให้เป็นมาตรฐาน
เดียวกัน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้พัฒนา
หลักสูตรและการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม
มาตรฐาน

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ พานิช. (2554). **นักศึกษาปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยวิจัยคือใคร**. ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2560, สืบค้น
จาก <http://www.gotoknow.org/blogs/posts>
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2556). การเรียนรู้และการประเมินตามสภาพจริง. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การ
วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF), ณ ห้องกิ่งเพชร.
กรุงเทพฯ: โรงแรมเอเชีย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ
อุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2522**. ค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2560, สืบค้นจาก [http://www.mua.go.th/
users/tqf-hed](http://www.mua.go.th/users/tqf-hed)
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา
พ.ศ. 2557**. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- Assessment Reform Group, UK. (2002). **What is Assessment for Learning?** Retrieved October
12, 2017, from http://www.assessmentforlearning.edu.au/professional_learning
- Black, P.J. & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. **Assessment in Education**,
5(1), 7-71.
- Bloom, B., Hastings, J.,& Madaus, G. (1971). **Formative and summative evaluation of student
learning**. New York: McGraw-Hill.
- Brown, Sally & Knight, Peter. (1994). **Assessing Learners in Higher Education**. London: Kogan Page.
- Cooper, D. (2006). Collaborating with students in the assessment process. **Orbit**, 36(2), 20–23.
- Dennison, R.D., Rosselli, J.,& Dempsey,A. (2015). **Evaluation beyond exams in nursing
education**. New York: Springer Publishing Company.
- Gagnon, George W., & Collay, Michelle. (2001). **Designing for Learning [microform] : Six Elements
in Constructivist Classrooms**. Washington D.C.: Corwin Press.

- Goodman, J. (2012). **Improving progress through AfL. Dr Joanna Goodman reflects on the role and application of assessment for Learning.** Retrieved October 1, 2017, from http://en.wikipedia.org/wiki/Assessment_for_Learning
- Green, Alison. (2012). **Good Practice Guided on Research-Based Learning?** Retrieved October 12, 2017, from:<http://www.griffith.edu.au /gihe/pdf>
- McMillan. (2007). **Classroom Assessment: Principles and Practice for Effective Standards-Based Instruction**, Virginia: Pearson.